

maand te wachten, maar het hart — zegt Van der Palm — boeit zich bezwaarlijk aan de regelen der kunst, en ook andere regelen moeten het van tijd tot tijd tegen 's harten drang afleggen. Vele in onzen geest zich vormende artikelen veroorzaken bij ons eene sterke inwendige spanning, die het voor onze zielsrust wenschelijk maakt, ten minste eenige titels te laten ontsnappen. Het zijn, behalve vervolgen op stukken van den eersten jaargang: Onze Viooltjes, De Nederlandsche Kruipende en Tweeslachtige dieren, Bladmossen, In 't Land van Teun den Jager, Onze Parken, Kijken door den Microscoop, Grassen en Varen, Jagen en Visschen, De Musea van „Artis”, Telegraafdraden en

Wij hebben gemeend, dat de welwillende ontvangst, die ons tijdschrift heeft genoten, de krachtige steun, dien het heeft ondervonden, ons onder bijzondere verplichtingen bracht. Daarom hebben wij omgezien naar een middel om onze erkentelijkheid te toonen. En met voldoening kunnen wij thans vermelden, dat wij nu en dan in eene der afleveringen eene gekleurde plaat zullen kunnen invoegen, een tafereel uit het leven der vogels voorstellende. Deze platen zullen zijn van de hand van den beroemden vogelschilder KEULEMANS en uitgevoerd worden aan de welbekende steendrukkerij van TRAP te Leiden. De eerste plaat zal vermoedelijk reeds in de April-aflevering verschijnen. Is ons door een welmeenend vriend verzekerd, dat gekleurde platen de ondergang zijn van een Nederlandsch tijdschrift, onze ervaring, met „De levende Natuur”

opgedaan, geeft ons reden om te gelooven, dat deze regel voor ditmaal door den uitslag beschaamd zal worden.

Voegt dus aan de genoemde titels nog dezen toe: Schetsen uit het Vogelleven, met gekleurde platen naar origineelen van KEULEMANS.

Hiermee, waarde en zeer gewenschte lezers, loopt onze oudejaarsbetrachting ten einde. Niet, dat het ons aan stof ontbreekt, om voort te gaan — we zouden nog een heel utopia van voornemens en plannen voor u in kaart kunnen brengen. Maar reeds heeft uwe scherpzinnigheid de opmerking gemaakt, dat de redenaar te veel van zich en zijne vrienden heeft gesproken, te weinig aan u gedacht. Hij erkent dit verzuim en wenscht zich geluk, het met drie woorden te kunnen herstellen. Immers leest hij in uwe harten en vindt daar den lust en den moed, om er dezen zomer weer eens flink aan te gaan doen. Welaan, de lust blake onverflauwd en het geluk zij met u! Voorspoed op de voorbereidende bezigheden: het zagen uwer spanblokjes, het boeten van uw net, den aankoop van uw plantenschopje, den bouw van het verblijf voor *Rana arvalis* en zijne phlegmatische verwanten! Moge eene schoone lente u begunstigen en een nog schoonere zomer uwe daardoor opgewekte verwachtingen overtreffen! Maakt zegenrijke excursies, doet heerlijke ontdekkingen, herschept met succes uw tuin in een biologischen lusthof vol brommende hommels, ombuigende meeldraden en wegspringende zaden, en blijft tot in lengte van dagen met ons het vaandel getrouw!

J. JASPERS JR.

Aan mijn raam en verder.

Het had ruig gevoren. Niet één nacht, neen, drie vier nachten wel. 't Was ruig op ruig. Niets was vergeten. Geen sprietje zoo dun, geen plantje zoo fijn, geen takje, geen naaldje, of het was met de fijnste en reinste kristalletjes bezet.

De dunne twijgen hingen zwaar naar beneden. De bossige grassen lagen als gepoederde pruiken op den grond. De bruine bladeren van den wintereik waren omzoomd met een rand van diamanten.

Overdag een heerlijk winterzonnetje. Dat maakte het geheel zoo betooverend schoon, dat men hier en daar en ginds eens even moest blijven staan. Zie toch dat dennenbosch; zie dat groepje berken; zie die rij van lariksen; zie daar langs de sloot die doode bloemschermen der umbelliferen; zie die schitterende lichtpuntjes op de nog zoo teëre blaadjes der winterrogge!

Schoon, onuitsprekelijk schoon was het overal en de mensch waardeerde het en genoot.

Maar of dit bij alle schepselen zoo was?

Juist met zoo'n ruige vorst krijgen vele vogeltjes het te kwaad. Niet die, welke hun voedsel meer op den grond zoeken, maar vooral die hoogst nuttige vogels, welke den geheelen winter door stammen en takken zuiveren van insecteneieren, poppen en larven. Hun voedsel is dan

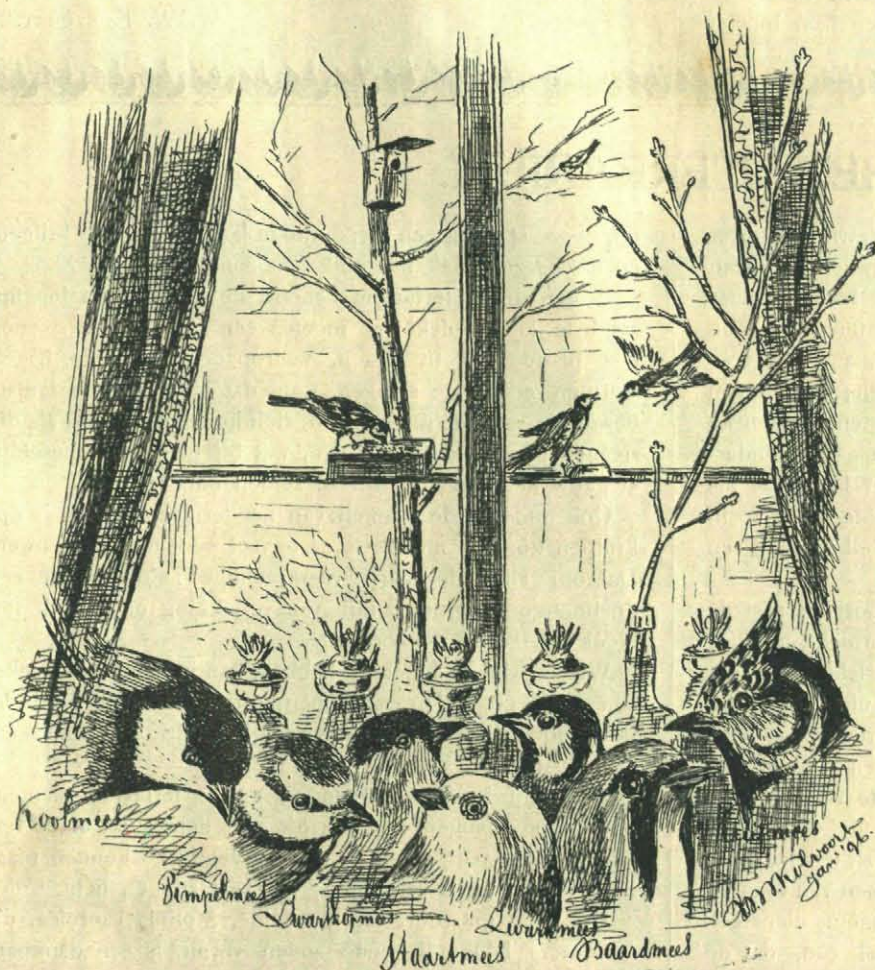
onder een harde ijskorst verborgen en als dat eenige dagen aanhoudt, begint het er erg te spannen. Dan strekken ze hunne zwerftochten over grooter gebied uit; dan worden ze door den nood gedwongen tot zeer nabij de woningen der menschen te komen, om te zien, of er iets van hunne gading te vinden is.

Aan den buitenkant van het raam mijner woonkamer had ik een lat in horizontalen stand bevestigd. Op die lat was een bakje met hennepzaad geplaatst en een stukje rauw spek vastgebonden. Het een en ander kregen de arme zwervers spoedig in 't gezicht, en na een oogenblik uit een boom den omtrek bespied te hebben, overwon de honger alle vrees en vielen ze op de lat neer. De eerste, die de driestheid had, op zoo'n vreemde plaats haar buikje te vullen, was een koolmees. Eerst wat voorzichtig, maar weldra geheel op haar gemak, deed ze zich te goed aan het weeke spek. Een poosje later moest ze van het hennepzaad eens proeven. Telkens vloog ze met een zaadje naar den boom, hield daar, op een takje zittend, den korrel met een poot stevig vast en hamerde met vlugge en krachtige snavelhouden in een oogenblik het harde omhulsel stuk, om dan den vetten inhoud te verslinden. Toen ze op die wijze heel wat zaadjes had gebruikt, bewerkte ze weer het spek. Maar nu scheen

haar honger gestild te zijn: ze at er niet meer van, maar trok er stukjes af, om die op een goed verborgen plaatsje in den tuin te brengen en zodoende te zorgen voor een kwaden dag, die wellicht komen kon. Nu, ze bleef dan ook niet lang alleen baas op de lat, want nog één koolmees en nog een volgden haar voorbeeld en hielpen ijverig het stukje spek klein maken en het hennepbakje ledigen, om daarna ook op hare beurt te verzamelen.

Prachtige vogeltjes zijn het, die koolmeezen. Wat heldere, witte wangen hebben ze en mooie, gele borst met een overlangsche zwarte streep. En op den kop prijkt een pikzwart kapje.

Daar kwam ook een vogeltje met een paars-blauw kapje.

Overigens leek het veel op een koolmees, maar was iets kleiner. Het was een pimpel. Deze had het ook al te kwaad gekregen in de boomen. In hare gewoonten en bewegingen verried ook zij duidelijk haar meezenaard. Alle meezensoorten toch — de een wat meer en de ander wat minder — kenmerken zich door vlugheid, nieuwsgierigheid, driestheid.

De beide soorten, die ik aan mijn venster had, komen des winters wel het meest voor bij de huizen. Ook ziet men er nog wel eens het zwartkopmeesje. In den voorwinter zag ik dit dikwijls tegen de bloemkorfjes der reeds afgestorven zonnebloemen zitten. En op de wandeling zoek ik het nooit vergeefs in laag houtgewas langs slooten.

Aardig, dat zoo iedere vogel zijn eigen terrein heeft; zijn eigen jachtgebied. De koolmeezen houden zich bij

voorkeur op in de laagste takken der boomen. In de toppen dierzelfde boomen zal men dikwijls op 't zelfde oogenblik de pimpels bezig zien. Zoo is de arbeid verdeeld en het houtgewas vaart er wél bij. Als zoo'n meezengezelschap ongestoord een boom heeft nagezien, geloof dan maar niet, dat er nog veel eitjes en larven van insecten in de bastspeten van stam en takken zijn blijven zitten. Ook menig kevertje, dat op een goed beschut en verborgen plekje gerust den winter dacht te kunnen doorbrengen, wordt nog gesnapt. En als er dan later nog een boomkruipertje komt, om met zijn fijn, dun, gebogen snaveltje op den stam een nalezing te houden van dat, waar de meezen met hun meer stompe, kegelvormige neus niet kunnen bijkomen, en een troepje staartmeezen volgt, om met de kleine, stompe bekjes de alledunste twijgen te bewerken, dan kunnen straks in 't voorjaar de knoppen zich gerust openen en zullen de jonge, malische blaadjes niet door een heirleger van schadelijk gedierte worden opgewacht.

Die staartmeezen op de twijgen, dat is een aardig gezicht! Laatst werd ik door een heel troepje een goed eindweegs vergezeld. Het was op een weg, waarlangs jonge boomen waren geplant. Van boom tot boom ging het geregeld verder. Maar steeds op de dunste takjes; zelfs de fijnste uiteinden kregen een beurt. De twijgen zwiepten op en neer, maar de langgestaarte balletjes maakten de beweging rustig mee, al pikkende, draaiende, balanceerende. Iedere vogel scheen een takje voor zijne rekening te hebben. Dan ging het weer verder als op commando; de geheele troep tegelijk, onder zacht en hoog gepiep.

De koolmees en de pimpel, het zwartkopje en de staartmees — gelukkig hij, die ze ook des zomers in den tuin heeft. Dat geeft groente in overvloed en mooie planten en bloemen. Door het ophangen van doelmatige nestkastjes heb ik nog elk jaar het voorrecht gehad, eenige koolmeezenpaartjes in mijn dienst

te hebben.

Zijn zwartkopmees en koolmees de zuiveraars van laag houtgewas en is de laatste dit mede van de onderste takken der boomen, terwijl de pimpel steeds bezig is in hogere sfeeren — het naaldhout telt ook zijn weldoeners onder de meezenfamilie. Men vindt er ook wel eens koolmeezen, maar meer uitsluitend in sparren en dennen houden zich de kuifmees en de zwarte mees op. Vandaar dat deze soorten lang niet zoo algemeen voorkomen in ons land, als de eerstgenoemden. Ze moeten toch alleen daar gezocht worden, waar naaldbossen zijn, en dan schijnen ze volgens de boeken nog maar hoofdzakelijk in Gelderland voor te komen. Kuifmeezen heb ik op de „Lochemsche bergen” wel gezien; zwarte meezen nog niet. Ik zag ze tusschen een troep koolmeezen. Ze vallen

dadelijk in 't oog door haar bevallige kuif. Bij hetzelfde troepje waren ook goudhaantjes, die aardige lilliputters, de *Europeesche colibrietjes*. Ze hebben ook al, evenals de boomkruipers, hetzelfde ambacht als de meezen. Het zijn alle leden van hetzelfde gilde, het gilde der hout-zuiveraars. En in den slechten tijd, in den barren winter gaan ze veelal op ééne gezelschapskaart op werk uit, vaak onder aanvoering van een bonten specht. Ze doen elkander geen concurrentie, zooals we reeds gezien hebben, en daarom gaat het ook heel verdraagzaam toe, althans zoolang ieder nog vindt, wat hij zoekt. De goudhaantjes kruipen tusschen de naalden; de meezen zijn daartoe te groot.

Nu toch eenmaal in hoofdzaak de aandacht op de meezen gevallen is, dient ook de laatste van ons inlandsch zevental genoemd te worden, ofschoon men haar in een

wintertooneeltje nooit zal aantreffen. Het is de baardmees; de mees van het riet; de eenige van de familie, die in den herfst ons land verlaat. Ook in andere opzichten blijft ze den echten meezenaar niet getrouw, wijl ze niet bij voorkeur dierlijk voedsel gebruikt, maar ook veel zaden van waterplanten eet. De andere meezen — tenminste vele soorten — zullen enkel in hoogen nood naar een zaadje pikken. 't Is overigens een mooie vogel, de baardmees, en heel eigenaardig geteekend aan haar kopje met de lange, echt Engelsche bakkebaarden. 't Is jammer, dat ze zwart zijn.

Evenals de zwarte mees behoort ze tot de zeldzaamste soorten en mag men het wel tot een buitenkansje rekenen, als men haar 's zomers tusschen het riet eens te zien krijgt.

Lochem.

W. W. KOLVOORT.

HET TERRARIUM.

Wie met het vervaardigen van zijn terrarium zoover gereed is, dat hij aan 't opsieren en vullen kan gaan denken, moet vroeg in 't voorjaar naar de heide of naar 't duin. Daar steken we eerst een paar flinke plaggen uit, met struikheide begroeid; niet diep, maar toch zoo, dat we flink wortels aan de struik hebben; daarna een brok met dopheide bezet. Beide heidesoorten kunnen we gemakkelijk aan de nietige, nu nog vale blaadjes onderscheiden; bij de struikheide staan, of liever liggen ze als kleine schubjes over elkaar; bij de dopheide staan ze in kransen om de stengels, zoodat tusschen elke krans een eindje hout, 't stengellid, te zien is.

Heide om deze tijd, of vroeg in 't voorjaar, met de wortels uitgestoken bloeit in een goed doorlucht en goed verzorgd terrarium, dat het een lust is; later in 't jaar uitgegraven, houden ze 't binnenshuis niet uit. Al valt bij 't naar huis vervoeren het zand van de wortels, ze groeien er even goed om op, als men de plantentrommel van binnen maar eenigszins vochtig en *niet* te vast gesloten houdt. Maar 't zand uit de trommel moet met de plantjes in het terrarium gebracht worden, want daar zit iets in, dat de heidewortels niet missen kunnen bij 't opnemen van voedsel.

In 't midden, of in een hoek van de bodem, dient een drinkbakje ingegraven te worden, en wel zoo, dat de diertjes er gemakkelijk bij kunnen komen. Steentjes, die een helling er in vormen, moeten aan één zijde boven 't water uitsteken; dat is vooral aanbevelenswaardig, omdat de dieren anders te veel water meeslepen en zodoende de grond rondom 't bakje tot modder maken.

We spreken nu namelijk over een *droog* terrarium; dat moet ieder die plezier van zijn werk wil hebben goed in 't oog houden. Meestal stoppen jeugdige liefhebbers kikkers, padden, ringslangen, hagedissen en hazelwormen in één kast bij elkaar; de eerste moeten steeds een vochtige, liefst natte verblijfplaats hebben, met veel bad- en drinkwater; de laatste een droge, zonnige woning, met zoo weinig mogelijk water. En dan beklagen ze zich nog dat hun hagedissen in ons vochtig najaar eensklaps niet meer verkiezen te eten, en langzaam wegwijnen! De vochtigheid heeft ze ziek gemaakt, en ze komen er alleen weer van

op, als ze spoedig een diepe, droge laag warm zand krijgen, en tevens zoo vaak mogelijk een zonnebad.

In een droog terrarium behoort de bodem met los, fijn zand te zijn bedekt; er moeten een paar groote steenen met platte kant in liggen, waarop de hagedissen, hazelwormen en jonge slangen, want dat zijn de voornaamste bewoners van zoo'n terrarium, zich kunnen zonnen; als die steenen goed doorwarmd zijn, wat bij heldere zonneschijn al gauw het geval is, zijn ze zelden onbezet.

Ook moeten de planten van het terrarium tegen 't opkruipen kunnen, anders is er te veel werk met vernieuwen. Daarom zijn die taaie, veerkrachtige heidekruiden een doelmatige bezetting; fijn van vertakking en sierlijk van bloei zijn ze op de koop toe.

Wie 's winters bloei wil hebben, kan in een bloemwinkel een paar potjes Erica koopen; dit is een buitenlandsche heidesoort, die van November tot Februari de uitstalkasten der bloemwinkels siert.

Dan zijn lage cactus-soorten goede terrarium-planten; ook groote slangen drukken die niet licht stuk, en ze verlangen niet veel vocht of beter gezegd: ze kunnen maar zeer weinig water verdragen; wel veel zon en licht.

Ook een grassoort van de heide, *Molinia caerulea*, die 's zomers hoogopliggende zoden vormt, is een dankbare terrariumplant; trouwens elke harde stevige en toch sierlijke duin- of heiplant, duindoorn b.v., kan een poos dienst doen. Afwisseling is echter altijd gewenscht; al was 't maar alleen voor ons zelf, om zoo successievelijk wat planten, die men anders niet alle dag ziet, nauwkeurig te leeren kennen.

Is 't huisje klaar, dan moeten we nog de bewoners machtig zien te worden. Er zijn in ons land twee soorten hagedissen, de gewone duin- of heihagedis, *Lacerta agilis*, en de kleine hagedis, *Lacerta vivipara*.

De eerste is door ons heele land verspreid en wel op hooge gronden; maar ook op de dijken langs de groote rivieren, waarin spleten tusschen de steenen een geschikte schuilplaats bieden, is het diertje vaak aangetroffen. o. a. vlak bij Amsterdam aan de Zeeburgerdijk. Ze zijn er waarschijnlijk heengevoerd met het zand waarvan de dijk is opgeworpen.